

I

ЖЕРТВИ

1

Це було воно. Саме те, що треба.

Туфлі-човники «Prada», які вона помітила у випуску «Vogue» за попередній місяць. Стриманий, рішучий штрих, що довершить образ. Вони ідеально пасуватимуть до образного нею вбрання — маленької чорної сукні, купленої за копійки на рю дю Драгон. Просто *бомба*. Жанна Коровська всміхнулася і потягнулася, сидячи за письмовим столом. Нарешті вона почувалася впевненою перед сьогоднішнім вечором. Як у виборі одягу, так і загалом.

Вона ще раз перевірила мобільний. Жодних повідомлень. Живіт скрутило кількою тривоги. Ще гострішою, ще глибшою, ніж до цього. Чому він не телефонував? Було вже за четверту годину. Чи не запізно, щоб підтверджувати побачення?

Вона відмахнулася від сумнівів і зателефонувала до бутика «Prada» на авеню Монтень. Чи є в них такі туфлі? Тридцять дев'ятого розміру? Вона зайде перед сьомою. Коротке полегшення. Одразу ж зіпсуте іншим занепокоєнням. На її рахунку вже набігло 800 євро кредиту... А з цією обновкою борг перевалить за 1300 євро.

Але було вже 29 травня. За два дні вона отримає зарплатню. Чотири тисячі євро. Ні центом більше, разом із преміальними. Тож вона знову розпоряджатиметься на початку

місяця лише двома третинами свого доходу. Їй не звикати. Її банківський рахунок уже давно накульгував, і вона досить управно балансувала на межі.

Жанна заплющила очі. Уявила себе в лакованих туфлях на високих підборах. Цього вечора вона буде інакшою. Невпізнанною. Сяйливою. Невблаганно спокусливою. Усе інше — лише дитячі забавки. Зближення. Примирення. Новий початок...

Але чому він не дзвонив? Це ж він вийшов на зв'язок напередодні ввечері. Усоте за день вона відкрила електронну скриньку й перечитала листа.

Інколи ми говоримо зовсім не те, що хочемо сказати. Я, звісно ж, нічого з того не мав на увазі. Повечеряємо завтра вдвох? Я наберу й заїду по тебе до суду. Je serai ton roi, tu seras ma reine...¹

Останні слова відсилали до пісні Девіда Бові «Heroes». Колекційної версії, де рок-зірка співає кілька куплетів французькою. Жанна пригадала, як вони знайшли вінілову платівку в спеціалізованому магазині у кварталі Ле-Аль. Ту радість у його очах. Його сміх... Тієї миті вона не хотіла нічого іншого. Лише постійно розпалювати чи принаймні підтримувати той вогник у його очах. Як давньоримські весталки, які мусили весь час стежити, щоб священний вогонь у храмі не згас.

Задзвонив телефон. Не мобільний. Стаціонарний.

— Алло?

— Гвалт.

За частку секунди Жанна ввійшла у свій робочий образ.

¹ Я буду твоїм королем, ти будеш моєю королевою... (франц.) — Тут і далі прим. перекл.

- Як там справи?
— Ніяк.
— Він зізнався?
— Ні.
— Він її зґвалтував, бляха, так чи ні?
— Каже, що не знає її.
— Хіба вона не дочка його коханки?
— Каже, що й матір її теж не знає.
— Але ж легко довести, що він бреше, ні?
— У цій справі немає нічого легкого.
— Скільки залишилося годин?
— Шість. Тобто ніхріна. Він за вісімнадцять годин і бровою не повів.
— От гівнюк!
— Так і є. Ну, що ж. Піду, піддам газу. Але якщо не станеться якогось дива...

Вона поклала слухавку й подивувалася власній байдужості. Між серйозністю справи — зґвалтування неповнолітньої з особливою жорстокістю — і нікчемними проблемами її життя — бути вечері чи не бути? — пролягала прірва. А проте вона не могла думати ні про що, крім свого побачення.

Однією з перших вправ у школі суддів був перегляд відео — злочину, знятого на камеру спостереження. Тоді кожного студента просили переповісти побачене. Версій подій було стільки ж, скільки й студентів. Машина щоразу виявлялась іншого кольору чи марки. Відрізнялася кількість зловмисників. Постійно змінювався порядок подій. Вправа задавала тональність усьому подальшому навчанню. Об'єктивності не існує. Правосуддя — справа людська. Недосконала, мінлива, суб'єктивна.

Жанна ще раз машинально глянула на екран телефона. Нічого. Вона відчула, як до очей підступили сльози. Вона чекала на цей дзвінок від самого ранку. Фантазувала, марила,

обмірковувала так і сяк ті самі думки, ті самі надії, а за секунду вже впадала в глибоку тугу. Кілька разів вона навіть відчувала спокусу подзвонити першою. Але ні. Про це не може бути й мови. Треба триматися...

17:30. Раптом її охопила паніка. Усе скінчено. Ця неясна обіцянка вечері була останньою конвульсією. Він не повернеться. Слід було це визнати. «Пережити травму». «Відбудувати себе заново». «Зайнятися собою». Всі ці дебільні фразочки, які не означають нічого, окрім смутку таких нещасних дівчат, як вона. Яких постійно кидають. Які постійно страждають. Вона пожбурила маркер і встала.

Кабінет Жанни містився на четвертому поверсі СБІ (Суду вищої інстанції) Нантерра¹. На десяти квадратних метрах, завалених папками, від яких тхнуло пилюкою й чорнилом із принтера, тулилося два письмові столи — її і секретарки Клер. Жанна відпустила ту о четвертій, щоб спокійно похандрити.

Вона стала біля вікна, поглянула на схили Нантеррського парку. М'які лінії видолинків, рівненькі газони. Праворуч — соціальні містечка всіх кольорів веселки, а трохи далі — «вежі-хмари» Еміля Айо, архітектора, який казав: «Збірне будівництво неминуче з економічного погляду, але воно не повинно навіювати людям враження, ніби їх і самих зібрали на заводі». Жанні подобалася ця цитата. Але вона не була певна, що результат відповідав очікуванням архітектора. Щодня її офіс затоплювала реальність, витворена цими сраними соцімістечками: крадіжки, зґвалтування, напади, наркота... Такого на заводах не виробляють, це точно.

Жанна повернулася за стіл, відчуваючи нудоту й міркуючи, скільки вона ще протримається, перш ніж закинутися бромазепамом. Її погляд упав на стос паперу для листів. Суд апеляційної інстанції Версаля. Суд вищої інстанції Нантерра.

¹ Місто і муніципалітет за 13 км від Парижа.

Офіс мадам Жанни Коровської. Слідчої судді при СВІ Нантерра. У неї в голові луною пронеслися вислови, якими її зазвичай описували. Наймолодша випускниця на своєму курсі. «Маленька суддя з великими перспективами». Гідна дорівнятися до всіляких Єв Жолі та інших Лоранс Вишневських¹. Це була офіційна частина.

А от в особистому житті — катастрофа. Тридцять п'ять років. Незаміжня. Бездітна. Кілька подруг, усі самотні. Орендована трикімнатна квартира в 6-му окрузі Парижа. Жодних заощаджень. Жодного спадку. Жодних перспектив. Життя спливало, як вода між пальців. І вже офіціанти починали звертатися до неї «мадам», а не «мадемуазель». Чорт забирай.

Два роки тому вона зірвалася. Життя, яке й так було несолодким, узагалі втратило будь-який смак. Депресія. Госпіталізація. Тоді жити означало лише страждати. Два абсолютно рівнозначні слова, повні синоніми. Хоч як це дивно, від перебування в тому закладі в неї залишилися хороші спогади. Принаймні теплі. Три тижні сну, раціон із ліків і дитячих пюрешок. Повернення до реального життя відбувалося м'яко. Антидепресанти. Самоаналіз... Із цього періоду їй також залишилася невидима тріщина в душі, якої вона ретельно уникала в повсякденному житті за допомогою відвідин психотерапевта, пігулок, тусовок. Але чорна діра нікуди не зникла, вона завжди була на місці, безупинно притягувала її, неначе магніт...

Жанна пошукала в сумочці бромазепам. Поклала під язик цілу пігулку. Колись вона приймала всього чверть, але тепер — звикання є звикання — закидалася повною дозою. Жінка відкинулася на спинку крісла. Почекала. Зовсім скоро вузол у грудях послаб. Дихання стало плавним. Думки втратили різкість...

¹ Єва Жолі та Лоранс Вишневська — французькі судді й політикині.

Раптом у двері постукали. Жанна підскочила. Вона й не помітила, як задрімала.

На порозі з'явився Стефан Ренарт у піджаку в ламану клітинку. Скуйовджений. Пом'ятий. Неголений. Один із семи слідчих суддів у СБІ. Їх кликали «чудовою сімкою». Ренарт був найсексуальнішим за них усіх. Радше Стів Макквін, аніж Юл Бріннер.

— Це ж ти ведеш фінансові справи?

— Якщо так сказали.

Три тижні тому їй доручили цю галузь, хоча вона й не спеціалізувалася на ній. На неї з таким же успіхом могли повісити бандитизм або тероризм.

— Ведеш чи ні?

— Веду.

Ренарт помахав зеленою паперовою течкою.

— У прокуратурі щось наплутали. Прислали мені це ПО.

ПО — це попереднє обвинувачення, яке складає прокурор або його заступник після першого розгляду справи. Простий офіційний лист, який прикріплюють до перших матеріалів: протоколів поліції, звітів фіскальної служби, анонімних листів... Усього, що може скерувати перші підозри в потрібному напрямку.

— Я зробив тобі копію, — повів далі Ренарт. — Можеш одразу подивитись. Оригінал відправлю їм назад сьогодні ввечері. Завтра тобі офіційно передадуть справу. Або почекаємо кілька днів, і її віддадуть іншому судді. Берешся чи ні?

— А що це?

— Анонімне донесення. Схоже, милий політичний скандальчик.

— Яке крило?

Колега приклав праву долоню до скроні в комічній стійці струнко.

— Право на борт, мій капітане!

Водномить Жанну пронизало почуття власного покликання, сповнивши її впевненістю й надією. Її робота. Її влада. Статус судді, наданий президентським указом.

Вона простягнула руку над столом.

— Давай.

2

Жанна познайомилася з Тома на вернісажі. Вона пам'ятала точну дату. Дванадцяте травня 2006 року. Місце. Простора квартира на лівому березі, у якій проходила виставка фотографій. Її вбрання. Індійська туніка. Переливчасто-сірі джинси. Чобітки зі срібними пряжками в байкерському стилі. Вона була зосереджена на своїй цілі — на самому фотографі.

Жанна ковтала шампанське келих за келихом, щоб знешкодити будь-який власний внутрішній опір. Обравши жертву, вона любила пуститися берега і сама стати жертвою. *Killing me softly with his song*. Понад гамором лунала ця пісня у виконанні «The Fugees». Ідеальна музика для її душевного стриптизу, в якому вона поступово позбавлялася страху, скутості, сорому... Усе це вона подумки викидала геть, ніби ліфчик чи трусики, щоб досягти справжньої свободи — свободи бажання.

Водночас у неї в голові відлунювали попередження подружок: «Тома? Бабій. Йобар. Мудак». Жанна всміхалася. Було запізно. Шампанське вирубило її імунну систему. Він підійшов. Відіграв свій спокусницький номер. Поганенький, якщо чесно. Але за жартами проглядало його бажання. А за її усмішкою — її відповідь.

Із цієї зустрічі почалися негаразди. Перший секс відбувся надто швидко. Того ж вечора, в машині. А як казала її мати, поки в неї ще не поїхав дах: «Для жінки перший секс — це лише початок. Для чоловіка це початок кінця». Жанна

злилася на себе, що так швидко піддалася. Що не зуміла то-
мити його на повільному вогні...

Щоб компенсувати свій промах, Жанна відмовляла йому кілька тижнів після того, створивши між ними зайве напруження. Вони вжились у свої ролі. Він кличе. Вона відмовляє. Можливо, вона вже тоді намагалася захиститись... Жінка знала: щойно вона віддасть йому своє тіло, її серце піде слідом. І тоді почнеться справжня залежність.

Тома був хорошим фотографом — у цьому слід віддати йому належне. Однак решта — суцільна пустка. Він не був ні гарним, ні потворним. Точно не симпатичним. Скнара. Егоїст. Так, боягуз. Як і більшість чоловіків. Спільне в них із Жанною насправді було тільки одне — два сеанси психотерапії на тиждень. І глибокі рани, які вони намагалися залікувати. Міркуючи про це, вона могла пояснити своє кохання з першого погляду лише зовнішніми обставинами. Правильне місце. Правильний час. Більше нічого. Вона все це знала, а все ж продовжувала вишукувати в ньому чесноти, піддаючись постійному самонавіюванню. Жіноче кохання — єдина царина, де не курка несе яйце, а навпаки...

Це була вже не перша Жаннина помилка. У неї був дар натрапляти на поганців. І навіть на психів. Як той адвокат, який вимикав теплу воду, коли вона в нього ночувала. Він помітив, що після гарячого душу Жанна хотіла спати, а не кохатися. Або той айтішник, який просив її про стриптиз на вебкамеру. Вона припинила це, зрозумівши, що він не єдиний глядач. Або ще той мутний видавець, який спускався в метро в білих фетрових рукавичках і цупив книжки в букіністичних лавках. Були й інші. Стільки їх було, тих інших... Чим вона заслужила всіх цих навіжених? Стільки помилок, щоб зрозуміти єдину істину: Жанна була закохана в кохання.

Дівчинкою Жанна любила слухати одну й ту ж пісню по колу: «Не кидай її / Вона така вразлива / Бути емансипованою

жінкою / Знаєш, не так і легко...» Тоді вона не розуміла прихованої іронії цих слів, але відчувала, що ця пісня якимось загадковим чином описує її майбутнє. Вона мала слухність. Нині Жанна Коровська, незалежна парижанка, була емансипованою жінкою. І справді, це було не так і легко...

Вона носилася від слідства до суду, від допиту до слухання, вічно сумніваючись у правильності обраного шляху. У тому, чи про таке життя вона мріяла. Інколи навіть підозрювала, що її конкретно намахали. Її переконали, що вона має бути рівною чоловікові. Гарувати на роботі. Відсувати почуття на задній план. Але чи це справді був її *власний* шлях?

Найбільше її бісило те, що вся ця ситуація була ще одним чоловічим підступом. Через чоловіків перспективи стосунків у містах стали такі мізерні, що жінки мусили відмовитися від своєї великої сентиментальної мрії, своєї *Liebestraum*¹, своєї місії народжувати. І все це заради чого? Щоб підбирати крихти на професійній ниві, а ввечері мріяти, дивлячись телесеріали й запиваючи бромазепам келихом білого вина. Привіт, еволюціє.

Спочатку вони з Тома були ідеальною сучасною парою. Окремі квартири. Окремі рахунки в банку. Окремі податкові декларації. Кілька вечорів на тиждень, проведених удвох, і час від часу, для різноманіття, романтичний вікенд у Довілі чи деінде.

Коли Жанна наважилася на незручні слова — «зобов'язання», «співжиття» або навіть — яке божевілля — «дитина», то її позов одразу було визнано безпідставним. Тома оточив себе неприступною стіною вагань, зволікань, відстрочок... А оскільки біда біду тягне, у неї почали закрадатися сумніви. Чим саме Тома займався в ті вечори, які не проводив із нею?

¹ Любовної мрії (нім.).

Під час пожеж інколи трапляється явище, яке спеціалісти називають «зворотна тяга». Вогонь у замкненому просторі пожирає весь кисень, а тоді починає всмоктувати повітря ззовні — під дверима, крізь пази наличників, тріщинки в стінах, — створюючи тиск, утягуючи перегородки, віконні рами, шибки, аж поки ті не розлетяться на маленькі уламки. Тоді раптовий наплив кисню ззовні різко підживлює вогонь, і все вибухає.

Саме це й сталося з Жанною. Закривши серце від усякої надії, вона вичерпала свої ресурси. Кожні двері, кожний заслін, якими вона перекрила шлях будь-яким сподіванням, зрештою знесло, вивільняючи лють, нетерплячість, безжальну вимогливість. Жанна перетворилася на фурію. Загнала Тома в куток. Ставила ультиматуми. Й отримала передбачуваний результат. Чоловік просто собі здимів. Тоді повернувся. Тоді знов пішов... Суперечки, ухиляння, втечі повторювалися по колу, аж поки їхні стосунки не вичовгались, як стара ганчірка.

Що ж їй лишилося тепер? Нічого. Вона нічого не надбала. Ні сподівань. Ні впевненості. Навпаки, лише стала трохи самотнішою. Готовою все прийняти. Наприклад, присутність іншої. Будь-що, аби не самотність. Будь-що, аби лиш не втратити його. І не втратити себе, адже ця присутність урешті-решт почала поглинати, заміщати, пожирати її...

Уже кілька тижнів вона виконувала свою роботу неначе хвора, що одужує від тяжкої недуги: кожен рух, кожна думка потребували надлюдських зусиль. Жанна вдавала, ніби існує, працює, дихає, але була геть одержима своїм приви́дом. Своїм зотлілим коханням. Своєю пухлиною.

І питанням: чи була в нього інша?

Жанна Коровська повернулася до себе близько півночі. Зняла пальто, не вмикаючи світла. Простягнулася на дивані у вітальні у відсвітах вуличних ліхтарів, що боролися з пітьмою.

А там мастурбувала, доки її не здолав сон.

3

— Прізвище. Ім'я. Вік. Професія.

— Перрая. Жан-Ів. П'ятдесят три роки. Очолюю комунальну службу з управління багатоквартирними будинками COFEC.

— За адресою?

— Рю дю Катр-Септамбр, 14, у другому окрузі.

— Ваша особиста адреса?

— Бульвар Сюше, 117. Шістнадцятий округ.

Жанна почекала, поки Клер, її секретарка, запише цю інформацію. Була десята година ранку. Надворі вже припікало. Жанна рідко опитувала свідків уранці. Зазвичай перші години дня вона присвячувала вивченню справ і телефонним дзвінкам, готуючись до післяобідніх судових дій — допитів свідків та підозрюваних, очних ставок. Але цього разу вона хотіла випередити свого клієнта. Вона надіслала йому виклик напередодні ввечері. Запросила як простого свідка. Класичний викрут. Свідок не має права ні на адвоката, ні на доступ до матеріалів. Свідок удвічі вразливіший, ніж підозрюваний.

— Месьє Перрая, мені нагадати вам факти?

Чоловік не відповів. Жанна повела далі спокійним голосом:

— Вас викликано у справі будинку №6 на авеню Жорж-Клемансо, що в Нантеррі. За позовом месьє та мадам Ассалі, громадян Республіки Чад, які мешкають у соцістечку Квіткове за адресою рю Саді-Карно, будинок 12, що в Ірінї. До позову приєдналися також організація «Лікарі світу» та Асоціація сімей-жертв сатурнізму (АСЖС).

Перрая пововтузився на стільці, не відриваючи очей від своїх черевиків.

— Факти такі. Двадцять сьомого жовтня 2000 року шестирічну Гому Ассалі, що мешкає із сім'єю за адресою авеню